

**Najczęściej zadawane pytania dotyczące modeli
wewnętrznych na potrzeby Wypłacalności II
oraz procesu przedaplikacyjnego**

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
WARSZAWA, wrzesień 2011 r.

Spis treści

WSTĘP	4
PYTANIA OGÓLNE	4
1. Jak wygląda terminarz implementacji dyrektywy Wypłacalność II i związany z tym harmonogram procesu zatwierdzania modeli wewnętrznych?	4
2. Jaki język będzie wymagany w dokumentacji modelu w procesie zatwierdzania wniosku o stosowanie modelu wewnętrznego oraz w procesie przedaplikacyjnym?	5
3. Jakie uprawnienia przysługują organom nadzoru niebędącymi organem sprawującym nadzór nad grupą w procesie zatwierdzania modelu wewnętrznego?	5
4. Czym jest „cherry-picking”?	6
5. Czym jest ocena ekspercka w kontekście przepisów systemu Wypłacalność II?	7
6. Co oznacza "obszar działalności" (ang. <i>business unit</i>)?	7
7. Czym jest jednolita grupa ryzyka (ang. <i>homogenous risk group</i>)?	7
MODEL WEWNĘTRZNY	7
8. Czym jest model wewnętrzny?	7
9. Czy organ nadzoru może wymagać stworzenia i stosowania modelu wewnętrznego przez zakład ubezpieczeń lub reasekuracji, jeżeli formuła standardowa właściwie odzwierciedla jego profil ryzyka (np. w celu poprawy systemu zarządzania)?	8
10. Jaka jest różnica pomiędzy częściowym modelem wewnętrznym a formułą standardową z wykorzystaniem parametrów własnych danego zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji?	8
11. Czy modelując dany moduł ryzyka zakład ubezpieczeń lub reasekuracji musi uwzględnić wszystkie jego podmoduły określone w formule standardowej (np. czy modelując ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie trzeba modelować ryzyko związane z rezygnacjami)?	8
12. Jaki największy stopień szczegółowości jest dopuszczalny przy wyznaczaniu zakresu częściowego modelu wewnętrznego?	9
13. Czy w przypadku wniosku o zatwierdzenie częściowego modelu wewnętrznego zakład ubezpieczeń lub reasekuracji powinien przedstawić uzasadnienie, dlaczego dla danego modułu lub podmodułu ryzyka stosuje formułę standardową?	9
14. Czy w przypadku wniosku o zatwierdzenie częściowego modelu wewnętrznego zakład ubezpieczeń lub reasekuracji powinien przedstawić uzasadnienie, dlaczego dany moduł lub podmoduł jest modelowany inaczej niż w formule standardowej?	9
15. Czy UKNF zamierza wydać dokument określający standardy modelowania SCR?	9
WALIDACJA	10
16. Czy przeprowadzanie niezależnej walidacji nie stanowi powielenia zadań wypełnionych już przez jednostkę zajmującą się budową modelu?	10
17. Jak wygląda ocena walidacji, jeżeli jest wykonywana przez grupę?	10
USE TEST	10
18. Czym jest test użyteczności (ang. <i>use test</i>)?	10
19. Jaką wiedzę dotyczącą modelu powinni posiadać poszczególni członkowie Zarządu? Kto z Zarządu musi znać model wewnętrzny i być w stanie odpowiedzieć na pytania z nim związane? ..	11
20. Jak należy dokumentować test użyteczności (ang. <i>use test</i>)?	13
SYSTEM ZARZĄDZANIA	14
21. Czym jest kontrola wewnętrzna?	14
22. Czym jest funkcja zgodności z przepisami (ang. <i>compliance</i>)?	15
23. Czym jest audyt wewnętrzny?	15
24. Czym jest outsourcing?	16
25. Czy zakład ubezpieczeń lub reasekuracji powinien wymagać przedstawienia planu ciągłości działania modelu przez jego dostawcę?	16

PROCES PRZEDAPLIKACYJNY.....	17
26. Jaka jest zależność pomiędzy polskim procesem przedaplikacyjnym a procesem przedaplikacyjnym prowadzonym na poziomie ubezpieczeniowej grupy kapitałowej?	17
27. Czy dla zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji należącego do ubezpieczeniowej grupy kapitałowej i planującego wykorzystywać model grupowy do wyznaczania SCR na poziomie solo, udział w polskim procesie przedaplikacyjnym oznacza konieczność złożenia wniosku o zatwierdzenie modelu wewnętrznego do KNF oraz przystąpienie do procesu akceptacji modelu wewnętrznego w Polsce?	17
28. Jak będzie wyglądał polski proces przedaplikacyjny od momentu złożenia pakietu?	18
29. Czy w ramach pakietu przedaplikacyjnego UKNF wymaga gotowości całego modelu wewnętrznego i pełnej jego dokumentacji?	18
30. Czy UKNF planuje przeprowadzanie odpowiednika procesu przedaplikacyjnego dla zatwierdzania parametrów własnych danego zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji?	18
31. Czy pozytywna opinia UKNF dotycząca przygotowania zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji do przystąpienia do procesu zatwierdzania modelu wewnętrznego oznacza zatwierdzenie badanych w trakcie procesu przedaplikacyjnego obszarów?	18
32. Czy będzie możliwość przystąpienia do polskiego procesu przedaplikacyjnego w późniejszym terminie?	18
33. Jak UKNF zamierza oceniać filar 2 w ramach procesu przedaplikacyjnego?.....	18
34. Co należy rozumieć przez pojęcie „szczegóły operacyjne”, o którym mowa w części VII wytycznych UKNF dotyczących zawartości pakietu przedaplikacyjnego?	19
35. Czy w ramach opisu punktu X wytycznych dotyczących zawartości pakietu przedaplikacyjnego należy skoncentrować się na obszarach związanych z modelem wewnętrznym, czy też należy opisać zarządzanie ryzykiem w całej organizacji?	19
36. Co należy wskazać w ramach wymogów punktu XI.13 (<i>wskazanie obszarów działalności krajowego ZU outsourcing’owanych do UGK</i>) wytycznych UKNF dotyczących zawartości pakietu przedaplikacyjnego?	19
37. Czy ocenę własną zawartą w punkcie XII wymogów dotyczących zawartości pakietu przedaplikacyjnego należy utożsamiać z ORSA?.....	20

WSTĘP

System Wypłatność II daje zakładom ubezpieczeń lub reasekuracji możliwość stosowania modelu wewnętrznego do wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR). W ramach procesu przedaplikacyjnego UKNF podjął współpracę z krajowymi zakładami ubezpieczeń lub reasekuracji, której celem jest między innymi lepsze przygotowanie zakładów do złożenia wniosku o zatwierdzenie modelu wewnętrznego. W trakcie prac nad zawartością pakietu przedaplikacyjnego część zakładów zwróciła uwagę na trudności w interpretacji przepisów dyrektywy Wypłatność II¹ oraz treści dokumentu UKNF z dn. 31 stycznia 2011 r., „Proces przedaplikacyjny dotyczący modeli wewnętrznych na potrzeby Wypłatności II. Zawartość pakietu przedaplikacyjnego.” (dalej: *wytyczne UKNF dotyczące zawartości pakietu przedaplikacyjnego*).

Celem prezentowanego dokumentu jest wyjaśnienie wątpliwości interpretacyjnych, a przez to ułatwienie zakładom ubezpieczeń lub reasekuracji przygotowania się do procesu przedaplikacyjnego oraz do funkcjonowania w systemie Wypłatność II. Odpowiedzi na pytania udzielone w niniejszym dokumencie są oparte na przepisach dyrektywy Wypłatność II oraz dostępnych w dniu opublikowania dokumentu przepisach roboczej wersji projektu aktu 2 poziomu (z lutego 2011 r.), roboczych projektów wytycznych 3 poziomu (wg stanu na sierpień 2011 r.) lub wykonawczych standardów technicznych, a także wiedzy posiadanej przez UKNF w związku z uczestnictwem pracowników Urzędu w pracach w Unii Europejskiej nad ww. aktami.

Zawarte w niniejszym dokumencie odpowiedzi nie predefiniują ani nie przesądzają ostatecznych wymogów i interpretacji, które będą mieć zastosowanie po wejściu w życie dyrektywy Wypłatność II, a w szczególności jej implementacji do polskiego systemu prawnego oraz doprecyzowania jej przepisów przez ostateczne wersje europejskich aktów 2 i 3 poziomu.

PYTANIA OGÓLNE

1. Jak wygląda terminarz implementacji dyrektywy Wypłatność II i związany z tym harmonogram procesu zatwierdzania modeli wewnętrznych?

W chwili obecnej nie jest możliwe udzielenie jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie. Trwają prace nad nowelizacją dyrektywy Wypłatność II przez tzw. dyrektywę Omnibus II. W myśl nowych zapisów obowiązujący obecnie terminarz implementacji dyrektywy Wypłatność II, a w następstwie również harmonogram procesu zatwierdzania modeli wewnętrznych prawdopodobnie ulegnie zmianie.

Zgodnie z art. 309 dyrektywy Wypłatność II transpozycja powinna nastąpić do końca października 2012 r. Nowy system powinien zacząć obowiązywać od 1 listopada 2012 r. Jednak w toku prac nad dyrektywą Omnibus II rozważa się 2 terminy na transpozycję – 1 stycznia 2013 r. albo 31 marca 2013 r. Natomiast wejście w życie systemu Wypłatność II proponuje się przełożyć na 1 stycznia 2014 r.

Jednocześnie, proponuje się, by wnioski o zatwierdzenie modelu zakłady ubezpieczeń lub reasekuracji mogły składać już od 1 czerwca 2013 r. Jeżeli zakład skorzysta z tej możliwości, organ nadzoru ma czas na wydanie decyzji do końca 2013 r., czyli w okresie o miesiąc dłuższym od standardowego czasu 6 miesięcy, przewidzianego w dyrektywie Wypłatność II.

Ostateczna wersja dyrektywy Omnibus II powinna być dostępna w I kwartale 2012 r. Harmonogram prac w UE nad uchwalaniem i wdrażaniem regulacji Wypłatność II można znaleźć w serwisie internetowym UKNF w zakładce „Projekt Wypłatność II”:

http://www.knf.gov.pl/o_nas/wspolpraca_miedzynarodowa/unia/regulacje_i_dokumenty_powiazane/pr_ocedura_ustawodawcza.html

¹ Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłatność II), Dz.U.UE L 335 z 17.12.2009, s. 1.

2. Jaki język będzie wymagany w dokumentacji modelu w procesie zatwierdzania wniosku o stosowanie modelu wewnętrznego oraz w procesie przedaplikacyjnym?

W chwili obecnej nie jest jeszcze możliwe jednoznaczne określenie, jaki język będzie obowiązywał **w procesie zatwierdzania wniosku o stosowanie modelu wewnętrznego**. Na szczelbu Unii Europejskiej (Komisja Europejska, EIOPA) cały czas trwają prace, których celem jest doprecyzowanie tej kwestii. Prawdopodobnie zostanie ona rozstrzygnięta w ostatecznej wersji aktu 2 poziomu.

Zgodnie z art. 203 IM1 (1) projektu aktu 2 poziomu wniosek o zatwierdzenie modelu wewnętrznego powinien zostać przekazany przez zakład ubezpieczeń lub reasekuracji do organu nadzoru w formie pisemnej w jednym z języków urzędowych państwa członkowskiego, w którym dany zakład ma swoją siedzibę lub w języku, który został uprzednio zatwierdzony przez organ nadzoru.

W przypadku wniosku o zatwierdzenie modelu wewnętrznego stosowanego do obliczania SCR grupy zastosowanie mają art. 327 IMG1 (2) i (4) oraz art. 331 IGM1 (2) projektu aktu 2 poziomu. Zgodnie z treścią powyższych przepisów wniosek należy dostarczyć do organu sprawującego nadzór nad grupą w formie pisemnej w języku urzędowym lub jednym z języków urzędowych państwa członkowskiego, którego organ nadzoru sprawuje nadzór nad grupą, lub w języku, który został uprzednio zatwierdzony przez organ sprawujący nadzór nad grupą.

Każdy z organów nadzoru zaangażowanych w ocenę wniosku może zwrócić się do organu sprawującego nadzór nad grupą o dostarczenie przez zakład całości lub części wniosku w języku innym niż język, w którym został złożony wniosek do organu sprawującego nadzór nad grupą. Organ sprawujący nadzór nad grupą, po konsultacji z innymi organami nadzoru biorącymi udział w ocenie wniosku, wymaga, aby całość wniosku lub stosowna jego część była dostarczona we wskazanym języku lub języku powszechnie zrozumiałym dla zaangażowanych organów nadzoru.

W procesie przedaplikacyjnym, UKNF dopuszcza składanie wszelkich dokumentów w języku polskim lub angielskim (por. wytyczne UKNF dotyczące zawartości pakietu przedaplikacyjnego, s. 6).

3. Jakie uprawnienia przysługują organom nadzoru niebędącymi organem sprawującym nadzór nad grupą w procesie zatwierdzania modelu wewnętrznego?

Stosownie do dyspozycji art. 247 (1) dyrektywy Wypłacalność II *spośród organów nadzoru zainteresowanych państw członkowskich wyznacza się jeden organ nadzoru odpowiadający za koordynowanie i prowadzenie nadzoru nad grupą*, tzw. organ sprawujący nadzór nad grupą (powyższa procedura została opisana w art. 247 (2) dyrektywy Wypłacalność II). Organy nadzoru pozostałych państw członkowskich, w których znajdują się siedziby jednostek zależnych, uzyskują uprawnienia do:

- a) udziału w kolegium organów nadzoru

Zgodnie z art. 248 dyrektywy Wypłacalność II w ramach nadzoru nad grupą powołane zostaje kolegium organów nadzoru pod przewodnictwem organu sprawującego nadzór nad grupą. *Kolegium organów nadzoru zapewnia faktyczne stosowanie procedur współpracy, wymiany informacji i konsultacji między organami nadzoru będącymi członkami kolegium organów nadzoru, z myślą o wspieraniu spójności ich odpowiednich decyzji i działań. Kolegium organów nadzoru składa się z organu sprawującego nadzór nad grupą oraz organów nadzoru wszystkich państw członkowskich, w których znajdują się siedziby wszystkich jednostek zależnych.*

- b) udział w kontrolach organizowanych na poziomie grupy

Organ sprawujący nadzór nad grupą powinien dążyć do organizowania wspólnych kontroli na poziomie grupy. Szczególnie dotyczy to sytuacji, gdy wiele organów nadzoru może być zainteresowanych ustaleniami podjętymi w trakcie tego typu kontroli. Może to służyć uniknięciu powielania niektórych czynności na poziomie lokalnym. Istotne jest, aby w momencie, gdy organizowana jest kontrola na poziomie grupy, lokalne organy nadzoru decydowały o swoim zaangażowaniu mając na uwadze znaczenie tematu kontroli w modelu wewnętrznym stosowanym na poziomie lokalnym.

c) organizacji kontroli w lokalnych zakładach ubezpieczeń lub reasekuracji

Organizacja kontroli w lokalnym zakładzie może okazać się niezbędna zarówno w kontekście art. 230, jak i art. 231 dyrektywy Wypłacalność II. Zdaniem EIOPA ich intensywność może się różnić w zależności od procedur składania wniosku przyjętych w powyższych artykułach. W przypadku wniosku o zatwierdzenie modelu wewnętrznego składanego w trybie art. 230 lokalne organy nadzoru mają prawo do uzyskania informacji, w jaki sposób profil ryzyka zakładu znajduje odzwierciedlenie w kalkulacji SCR grupy. Natomiast w przypadku wniosku składanego w trybie art. 231 lokalne organy nadzoru powinny sprawdzić ponadto, czy model pozwala na właściwe oszacowanie SCR na poziomie solo.

W obu przypadkach informacje o planowanych działaniach nadzorczych (wnioskach o dodatkowe dokumenty, kontrole w siedzibie zakładu, kontrola dokumentacji poza siedzibą zakładu) oraz wnioski z przeprowadzanych analiz przekazywane są organowi sprawującemu nadzór nad grupą. Ponadto organ sprawujący nadzór nad grupą powinien zostać dopuszczony do udziału w kontrolach lokalnych. Szczególnie dotyczy to sytuacji, gdy pomoże mu to lepiej zrozumieć niektóre lokalne uwarunkowania (ang. *local specificities*). EIOPA sugeruje udział organu sprawującego nadzór nad grupą w kontrolach przeprowadzanych na poziomie lokalnym przede wszystkim w sytuacji, gdy lokalne uwarunkowania są istotne również na poziomie grupy.

d) udziału w podejmowaniu decyzji odnośnie akceptacji modelu w ramach uczestnictwa w kolegium organów nadzoru, w tym wyrażanie opinii i zastrzeżeń do modelu wewnętrznego

W myśl art. 231 dyrektywy Wypłacalność II w przypadku złożenia wniosku o zezwolenie na obliczanie skonsolidowanego SCR grupy oraz SCR-ów zakładów ubezpieczeń lub reasekuracji w grupie na podstawie modelu wewnętrznego, *zainteresowane organy podejmują współpracę w celu przyjęcia decyzji o udzieleniu lub odmowie udzielenia takiego zezwolenia*. Dokładają one wszelkich starań, aby wspólna decyzja została podjęta w ciągu sześciu miesięcy od dnia otrzymania kompletnego wniosku przez organ sprawujący nadzór nad grupą. Zgodnie z art. 206 IM4 (1) projektu aktu 2 poziomu wniosek uznaje się za kompletny jeżeli zawiera wszystkie dokumenty wskazane w art. 203 IM1 (2). W trakcie okresu przypadającego na ocenę wniosku dowolny zainteresowany organ nadzoru może skonsultować się z EIOPA. *Decyzja organu sprawującego nadzór nad grupą wydawana jest w postaci dokumentu zawierającego pełne uzasadnienie decyzji i uwzględnia opinie wyrażone przez pozostałe zainteresowane organy nadzoru wraz z opinią EIOPA, jeżeli się z nim konsultowano*.

e) ustanawiania narzutu kapitałowego

Zgodnie z art. 231 (7) dyrektywy Wypłacalność II, w przypadku gdy organ nadzoru uważa, że profil ryzyka nadzorowanego przezeń zakładu znacznie odbiega od założeń modelu wewnętrznego zatwierdzonego na poziomie grupy, może ustanowić narzut kapitałowy na SCR tego zakładu wynikający z zastosowania modelu. Stosowanie narzutu kapitałowego ma miejsce do czasu właściwego uwzględnienia zastrzeżeń organu nadzoru przez dany zakład. *W wyjątkowych okolicznościach, jeśli ustanowienie narzutu kapitałowego nie byłoby właściwe, organ nadzoru może zażądać od takiego zakładu obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności zgodnie z formułą standardową*. Organ nadzoru może również ustanowić narzut kapitałowy na SCR tego zakładu wynikający z zastosowania formuły standardowej. Organ nadzoru zobowiązany jest do uzasadnienia wszelkich tego rodzaju decyzji zakładowi oraz organowi sprawującemu nadzór nad grupą.

4. Czym jest „cherry-picking”?

Zdaniem UKNF pojęcie „cherry picking” należy rozumieć jako tworzenie modelu wewnętrznego lub jego części (w większości przypadków dotyczy to tworzenia modelu częściowego) tylko i wyłącznie w celu obniżenia SCR. Klasycznym przykładem jest budowa modelu częściowego tylko dla tych modułów lub podmodułów formuły standardowej, dla których model daje szansę na obniżenie wysokości SCR.

5. Czym jest ocena ekspercka w kontekście przepisów systemu Wypłacalność II?

Określenie czym jest ocena ekspercka jest trudne i samo w sobie stanowi ocenę ekspercką. Na potrzeby procesu przedaplikacyjnego UKNF przyjmuje, że oceną ekspercką jest decyzja w dużej mierze subiektywna, podejmowana głównie w oparciu o wiedzę, doświadczenie lub intuicję tzw. eksperta (czyli osoby dokonującej tej oceny) oraz której nie da się zweryfikować na podstawie analiz statystycznych.

6. Co oznacza "obszar działalności" (ang. *business unit*)?

W dyrektywie Wypłacalność II pojęcie obszaru działalności funkcjonuje w kontekście częściowego modelu wewnętrznego (art. 112 (2) i 113(2)). Wprowadzenie tego terminu miało na celu podkreślenie, iż zakład ubezpieczeń lub reasekuracji, jak również ubezpieczeniowa grupa kapitałowa, mają możliwość modelowania tylko wyodrębnionej przez siebie części swojej działalności.

Interpretacja KNF dotycząca pojęcia „obszar działalności” została zamieszczona w „Wykazie skrótów i wybranych pojęć” na str. 4 wytycznych UKNF dotyczących zawartości pakietu przedaplikacyjnego. Powyższa definicja została sformułowana w oparciu o Poradę CEIOPS dla Komisji Europejskiej dotyczącą częściowych modeli wewnętrznych (rozdział 3.2 „Główne obszary działalności” (ang. *major business units*), s. 15–18) oraz Poradę CEIOPS dla Komisji Europejskiej dotyczącą testów i standardów do zatwierdzania modeli wewnętrznych, s. 139.

Dodatkowo, obecnie dostępna jest także definicja głównego obszaru działalności (ang. *major business unit*) zawarta w projekcie aktu 2 poziomu, który w art. 1bis stanowi, że główny obszar działalności to określony segment zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji, który działa niezależnie od innych jego części oraz posiada specjalnie dla siebie dedykowaną kadrę zarządzającą i procedury, a jego funkcjonowanie wiąże się z ryzykiem istotnym z punktu widzenia działalności całego zakładu.

7. Czym jest jednolita grupa ryzyka (ang. *homogenous risk group*)?

Jednolita grupa ryzyka to wyodrębniona grupa produktów spełniających określone kryteria. Mówi się o niej w art. 80 dyrektywy Wypłacalność II w kontekście kalkulacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Decyzja, co do przyjęcia najbardziej odpowiedniego dla siebie wyodrębnienia jednolitych grup ryzyka pozostaje po stronie zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji. Jednak tworzone jednolite grupy ryzyka powinny być na tyle duże, aby istniała możliwość wykonywania prawidłowych analiz statystycznych.

Przykładowymi kryteriami, jakim należy kierować się przy dokonywaniu segmentacji są:

- a) obserwowanie jednakowych cech np. w procesie zgłaszania i likwidacji szkód, w zasadach taryfikacji lub cechach produktu (włączając gwarancje finansowe i opcje umowne), w zachowaniu klientów lub w podejmowanych decyzjach zarządczych czy strukturze wydatków;
- b) wspieranie decyzji biznesowych (analiza rezerw techniczno-ubezpieczeniowych poprzedza np. określanie limitów zaangażowania w dany produkt lub klienta czy taryfikację).

MODEL WEWNĘTRZNY

8. Czym jest model wewnętrzny?

W kontekście dyrektywy Wypłacalność II model wewnętrzny można zdefiniować jako zbiór powiązanych ze sobą elementów, którego funkcją jest wyznaczenie SCR.

Jednak aby model wewnętrzny mógł być oficjalnie stosowany do wyznaczania SCR na potrzeby nadzorcze, musi on być zgodny z wymogami określonymi w art. 120-125 dyrektywy Wypłacalność II oraz organy nadzoru muszą podjąć pozytywną decyzję w sprawie wniosku o jego zatwierdzenie.

9. Czy organ nadzoru może wymagać stworzenia i stosowania modelu wewnętrznego przez zakład ubezpieczeń lub reasekuracji, jeżeli formuła standardowa właściwie odzwierciedla jego profil ryzyka (np. w celu poprawy systemu zarządzania)?

Nie. Jeśli formuła standardowa odpowiednio odzwierciedla profil ryzyka zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji, wówczas nie ma przesłanek do wymagania przez organ nadzoru stworzenia i stosowania modelu wewnętrznego. Brak odpowiedniego, skutecznego systemu zarządzania jest natomiast niezgodny z art. 41 dyrektywy Wypłatność II. Zakład w takim przypadku powinien usunąć wszelkie zidentyfikowane problemy i poprawić system zarządzania. Jeśli stopień odbiegania systemu zarządzania od wymogów określonych w systemie Wypłatność II jest istotny i rozbieżności te uniemożliwiają zakładowi odpowiednie określenie, pomiar i monitorowanie ryzyk, na które zakład jest lub może być narażony, odpowiednie zarządzanie nimi i ich zgłaszanie, oraz mało prawdopodobne jest, aby zastosowanie innych środków samo w sobie doprowadziło do wystarczającej poprawy niedociągnięć w odpowiednim terminie, wówczas organ nadzoru zgodnie z przepisami art. 37 (1) (c) dyrektywy Wypłatność II może ustanowić narzut kapitałowy. Nie zwalnia to natomiast zakładu z poprawy systemu zarządzania.

10. Jaka jest różnica pomiędzy częściowym modelem wewnętrznym a formułą standardową z wykorzystaniem parametrów własnych danego zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji?

Model częściowy może obejmować dowolne moduły lub podmoduły ryzyka wyszczególnione w formule standardowej lub obszary działalności wyróżnione przez sam zakład ubezpieczeń lub reasekuracji, dowolnie je łączyć, wykorzystywać dowolną metodykę itp. Należy jednak zastrzec, że modele częściowe mogą być stosowane do tych podmodułów formuły standardowej SCR, dla których jest opisana metoda kalibracji w projekcie aktu 2 poziomu (por. odpowiedź na pytanie 12).

Parametry własne zakładu to parametry, dla których zakład może przyjąć inną wartość niż ustalona w formule standardowej. Są one ściśle określone (wymienione) w projekcie aktu 2 poziomu. Zgodnie z dyrektywą Wypłatność II (art. 104 (7)), mogą to być tylko parametry w modułach ryzyka ubezpieczeniowego. W akcie poziomu 3 zostaną ponadto podane standardowe metody wyznaczania tych parametrów.

Różnica jest zatem w zakresie stosowania i metodyce używanej do wyznaczenia SCR. Parametry są stosowane w ramach formuły standardowej, a ocenie podlega głównie jakość danych i adekwatność wybranej metody spośród podanych metod standardowych. W ocenie modelu częściowego bierze się pod uwagę wymogi określone w art. 120-125 dyrektywy Wypłatność II.

11. Czy modelując dany moduł ryzyka zakład ubezpieczeń lub reasekuracji musi uwzględnić wszystkie jego podmoduły określone w formule standardowej (np. czy modelując ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie trzeba modelować ryzyko związane z rezygnacjami)?

Nie. Jeżeli zakład ubezpieczeń lub reasekuracji udowodni, że dany podmoduł nie odpowiada naturze, skali lub złożoności ryzyka występującego w jego działalności, może modelować wybrany moduł ryzyka jedynie w oparciu o podmoduły odpowiadające profilowi jego działalności. Art. 101 (3) dyrektywy Wypłatność II stanowi, że *kapitałowy wymóg wypłacalności jest kalibrowany, tak, aby zapewniał uwzględnienie wszystkich wymiernych rodzajów ryzyka, na które narażony jest zakład ubezpieczeń lub reasekuracji*. Ponadto dyrektywa Wypłatność II nakłada na wszystkie zawarte w niej przepisy zasadę proporcjonalności. Zgodnie z art. 29 (3) wymogi określone w dyrektywie powinny być stosowane w sposób *proporcjonalny do natury, skali i złożoności ryzyk właściwych dla działalności zakładu*, a w myśl art. 34 (6) uprawnienia nadzorcze powinny być stosowane *w sposób proporcjonalny*. Prowadzi to do wniosku, że jeżeli dany podmoduł nie odpowiada *naturze, skali i złożoności ryzyk właściwych dla działalności zakładu*, to nie istnieje obowiązek jego modelowania.

Należy zwrócić uwagę na stanowisko Komisji Europejskiej, dotyczące poziomu szczegółowości, na którym dopuszczalne jest stosowanie częściowych modeli wewnętrznych, przytoczone w odpowiedzi na pytanie 12.

12. Jaki największy stopień szczegółowości jest dopuszczalny przy wyznaczaniu zakresu częściowego modelu wewnętrznego?

Możliwy zakres modelu częściowego jest wymieniony w art. 112 (2) dyrektywy Wypłacalność II (moduły/podmoduły/znaczące obszary działalności). Zakres modelu częściowego zawsze musi być uzasadniony i nadzór może zawsze poprosić o rozszerzenie modelu. Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej, wyrażonym na forum EIOPA w pracach nad projektami aktów 3 poziomu, największym dopuszczalnym poziomem szczegółowości modelu częściowego są te podmoduły formuły standardowej SCR, dla których zdefiniowano osobny sposób kalkulacji lub formułę w projekcie aktu 2 poziomu. Na przykład może być modelowane tylko ryzyko katastroficzne powodzi, a ryzyko suszy już nie.

13. Czy w przypadku wniosku o zatwierdzenie częściowego modelu wewnętrznego zakład ubezpieczeń lub reasekuracji powinien przedstawić uzasadnienie, dlaczego dla danego modułu lub podmodułu ryzyka stosuje formułę standardową?

Tak. Zgodnie z przepisami dyrektywy Wypłacalność II organ nadzoru może zatwierdzić model wewnętrzny, jeżeli m.in. *ograniczony zakres stosowania modelu jest odpowiednio uzasadniony przez zakład* (art. 113 (1) (a)). Tym samym zakład ubezpieczeń lub reasekuracji jest zobowiązany do wskazania, które elementy wybrał do modelowania, a nie zdecydował się modelować oraz do uzasadnienia, dlaczego podjął taką decyzję (wiąże się to m.in. z problemem „cherry picking”; por. odpowiedź na pytanie 4). Powyższe wymogi zostaną uszczegółowione w wytycznych poziomu 3 (*Level 3 Guidelines on the information set that an undertaking should provide for the application for the approval of the Full or Partial Internal Model*). W obecnej wersji tych wytycznych przyjmuje się, że zakład zobowiązany jest do dostarczenia między innymi następujących wyjaśnień:

- a) szczegółowego uzasadnienia dla ograniczonego zakresu modelu i, w razie potrzeby, planu przejściowego w celu rozszerzenia zakresu modelu wewnętrznego oraz powodów nie modelowania ryzyka spoza zakresu modelu wewnętrznego;
- b) dlaczego zastosowanie formuły standardowej jest właściwe dla ryzyka nie modelowanego za pomocą modelu wewnętrznego.

14. Czy w przypadku wniosku o zatwierdzenie częściowego modelu wewnętrznego zakład ubezpieczeń lub reasekuracji powinien przedstawić uzasadnienie, dlaczego dany moduł lub podmoduł jest modelowany inaczej niż w formule standardowej?

Tak. Zgodnie z treścią dyrektywy Wypłacalność II organ nadzoru może zatwierdzić model wewnętrzny, jeżeli m.in. (i) *ograniczony zakres stosowania modelu jest odpowiednio uzasadniony przez zakład* (art. 113 (1) (a)); (ii) *kapitałowy wymóg wypłacalności wyliczony przy zastosowaniu modelu lepiej odzwierciedla profil ryzyka zakładu* (art. 113 (1) (b)). Powyższe zapisy wskazują, że zakład ubezpieczeń lub reasekuracji zobowiązany jest do wyjaśnienia, dlaczego modeluje dane moduły lub podmoduły ryzyka. Ponadto, ocena przez organ nadzoru czy SCR wyliczony przy zastosowaniu modelu lepiej odzwierciedla profil ryzyka zakładu jest możliwa tylko wówczas, gdy zakład przedstawi argumenty potwierdzające tą tezę, czyli innymi słowy uzasadni, dlaczego model wewnętrzny lepiej oddaje jego profil ryzyka niż zastosowanie formuły standardowej. Powyższe wymogi zostaną uszczegółowione w wytycznych poziomu 3 (*Level 3 Guidelines on the information set that an undertaking should provide for the application for the approval of the Full or Partial Internal Model*). W obecnej wersji tych wytycznych przyjmuje się, że zakład zobowiązany jest do dostarczenia między innymi następujących wyjaśnień:

- b) szczegółowego uzasadnienia przyczyn zawarcia w modelu określonych ryzyk;
- c) dlaczego zakład uważa, że SCR obliczany przy użyciu częściowego modelu wewnętrznego lepiej odpowiada profilowi ryzyka zakładu niż przy zastosowaniu formuły standardowej.

15. Czy UKNF zamierza wydać dokument określający standardy modelowania SCR?

Nie. Wydawanie tego typu wytycznych leży w zakresie kompetencji instytucji odpowiedzialnych za uszczegółowienie przepisów systemu Wypłacalność II na poziomie ogólnoeuropejskim.

WALIDACJA

16. Czy przeprowadzanie niezależnej walidacji nie stanowi powielenia zadań wypełnionych już przez jednostkę zajmującą się budową modelu?

Nie. Art. 124 dyrektywy Wypłatność II określa cel procesu walidacji jako *monitorowanie skuteczności wyników modelu wewnętrznego, dokonywanie przeglądu ciągłej stosowności jego specyfikacji oraz porównanie jego wyników z danymi wynikającymi ze zgromadzonych doświadczeń*. Należy wyraźnie rozgraniczyć powyższe pojęcie walidacji określonej na podstawie dyrektywy Wypłatność II od walidacji służącej skonstruowaniu poprawnego modelu wewnętrznego i obejmującej czynności związane z rozwojem modelu, w tym bieżące testy.

Stosownie do dyspozycji art. 229 TSIM18 (1) projektu aktu poziomu 2 proces walidacji modelu wewnętrznego powinien być niezależny od procesu rozwoju modelu wewnętrznego oraz jego funkcjonowania. W interpretacji UKNF powyższe nie wyklucza, żeby osoby zajmujące się budową modelu oraz osoby zajmujące się jego walidacją były pracownikami tej samej komórki organizacyjnej, jednak nie może istnieć pomiędzy nimi podległość służbowa, a realizowane przez nie działania związane z budową i walidacją modelu nie mogą być w jakikolwiek sposób wzajemnie powiązane.

17. Jak wygląda ocena walidacji, jeżeli jest wykonywana przez grupę?

Jeśli wniosek zostanie złożony w trybie art. 231 dyrektywy Wypłatność II, a wymóg SCR dla lokalnego zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji będzie liczony za pomocą modelu grupy (wspólny wniosek grupy i zakładów lokalnych) to walidacja może być przeprowadzona przez grupę – pełnia wiedzy o walidacji jest jednak wymagana również od zakładu lokalnego. Większe zaangażowanie jest wówczas oczekiwane w zakresie lokalnych uwarunkowań (ang. *local specificities*). Jeśli jednak wniosek o zatwierdzenie modelu wewnętrznego zostanie złożony w trybie art. 112 dyrektywy Wypłatność II (wniosek solo) to walidację takiego modelu przez grupę należy traktować jako realizowaną przez podmiot zewnętrzny i podlegającą wszystkim przepisom i wytycznym dotyczącym outsourcingu, czyli np. wymagana jest dodatkowa własna walidacja kluczowych założeń modelu.

USE TEST

18. Czym jest test użyteczności (ang. *use test*)?

Dyrektywa Wypłatność II definiuje test użyteczności jako zestaw wymogów, o których mówi art. 120. Zgodnie z tym artykułem, zakład ubezpieczeń lub reasekuracji jest zobowiązany wykazać, że:

- 1) Model wewnętrzny jest szeroko wykorzystywany w działalności zakładu i odgrywa istotną rolę w systemie zarządzania zakładem, zdefiniowanym w art. 41-50 dyrektywy Wypłatność II, a w szczególności w:
 - a) systemie zarządzania ryzykiem, określonym w art. 44 dyrektywy Wypłatność II i w procesie podejmowania decyzji,
 - b) w procesach oceny i alokacji kapitału ekonomicznego i kapitału na cele wypłacalności, w tym oceny, o której mowa w art. 45 dyrektywy Wypłatność II;
- 2) Częstotliwość obliczania kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) przy zastosowaniu modelu wewnętrznego jest zgodna z częstotliwością, z którą model jest wykorzystywany do innych celów systemu zarządzania;
- 3) Organ administrujący, zarządzający lub nadzorczy jest odpowiedzialny za ciągłe zagwarantowanie odpowiedniej budowy oraz funkcjonowania modelu wewnętrznego oraz za to, aby model wewnętrzny przez cały czas właściwie odzwierciedlał profil ryzyka zakładu.

Dokonując uszczegółowienia powyższych wymogów, w procesie przedaplikacyjnym UKNF zwróci uwagę między innymi na następujące aspekty:

- 1) Weryfikacja, w jakim stopniu model wewnętrzny jest stosowany w organizacji oraz jaką rolę pełni w procesie zarządzania organizacją, tj.:
 - a) Wykorzystanie modelu wewnętrznego w planowaniu strategicznym,
 - b) Wykorzystanie modelu wewnętrznego w procesie podejmowania bieżących decyzji,
 - c) Dostosowanie systemu raportowania wyników do potrzeb modelu wewnętrznego,

- d) Dostosowanie infrastruktury informatycznej do potrzeb modelu wewnętrznego,
 - e) Właściwe odzwierciedlenie profilu działalności zakładu w modelu,
 - f) Zbieżność wyników modelu wewnętrznego z innymi oszacowaniami wykonywanymi w obrębie organizacji,
 - g) Dostosowanie stopnia szczegółowości modelu do prowadzonej działalności;
- 2) Weryfikacja adekwatności konstrukcji modelu wewnętrznego oraz sposobu jego funkcjonowania w systemie zarządzania ryzykiem, tj.:
 - a) Wykorzystanie modelu wewnętrznego przy planowaniu strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem,
 - b) Dostosowanie systemu raportowania funkcjonującego w ramach struktur zajmujących się zarządzaniem ryzykiem do potrzeb analizy wyników modelu wewnętrznego,
 - c) Spójność modelu wewnętrznego z systemem zarządzania ryzykiem;
 - 3) Weryfikacja, w jakim stopniu organ zarządzający oraz kadra zarządzająca reprezentują ogólne zrozumienie modelu wewnętrznego, tj.:
 - a) Organizacja szkoleń dla kadry zarządzającej z zakresu tematyki związanej z modelem,
 - b) Regularne raportowanie wyników;
 - 4) Wykazanie, że częstotliwość obliczania SCR przy zastosowaniu modelu wewnętrznego jest zgodna z częstotliwością, z którą wykorzystuje się model do innych celów, tj. że:
 - a) Oszacowanie SCR odbywa się z co najmniej roczną częstotliwością,
 - b) Częstotliwość szacowania modelu jest dostosowana do prowadzonej działalności.

19. Jaką wiedzę dotyczącą modelu powinni posiadać poszczególni członkowie Zarządu? Kto z Zarządu musi znać model wewnętrzny i być w stanie odpowiedzieć na pytania z nim związane?

W ramach testu użyteczności organ administrujący, zarządzający lub nadzorczy jako jeden podmiot powinien wykazać się znajomością budowy modelu wewnętrznego. Zgodnie z art. 213 TSIM3 projektu aktu 2 poziomu, ogólne zrozumienie modelu wewnętrznego oznacza wiedzę na temat:

- a) struktury modelu wewnętrznego i sposobu jego dopasowania do działalności zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji oraz integracji modelu z systemem zarządzania ryzykiem;
- b) zakresu i celu modelu wewnętrznego oraz rodzajów ryzyk uwzględnionych i nieuwzględnionych w modelu;
- c) ogólnej metodologii zastosowanej do kalkulacji modelu wewnętrznego;
- d) ograniczeń modelu wewnętrznego;
- e) efektów dywersyfikacji branych pod uwagę w modelu wewnętrznym.

Ponadto oczywiste wydaje się, że niezbędna dla właściwego zarządzania zakładem jest wiedza dotycząca ryzyk zidentyfikowanych w działalności zakładu oraz czynników wpływających na wysokość wymogu SCR.

Należy przy tym zwrócić uwagę, iż niezależnie od tego, że znajomością powyższych aspektów powinien wykazać się organ administrujący, zarządzający lub nadzorczy jako całość, to wiedza poszczególnych jego członków konieczna do właściwego zarządzania uzależniona jest od ich obszarów odpowiedzialności.

Doprecyzowanie, do których organów zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji – Zarządu lub Rady Nadzorczej – odnoszą się poszczególne wymogi systemu Wyłączalność II, powinno mieć miejsce w akcie prawnym transponującym przepisy dyrektywy Wyłączalność II do krajowego porządku prawnego (w Polsce – w nowej ustawie o działalności ubezpieczeniowej, nad której przygotowaniem pracuje Ministerstwo Finansów). Na potrzeby procesu przedaplikacyjnego UKNF przyjął tymczasowe własne podejście w tym zakresie.

Najszerszy zakres wiedzy powinny prezentować osoby odpowiedzialne za aktuariat lub zarządzanie ryzykiem. Zgodnie z **oceną własną wymaganą przez UKNF w ramach procesu przedaplikacyjnego**, to przede wszystkim te osoby zobowiązane są do wykazania, że:

- a) potrafią własnymi słowami opisać strukturę i istotę modelu wewnętrznego;
- b) potrafią uszeregować kategorie ryzyka wg ich istotności,

- c) potrafią wskazać i wyjaśnić, które kategorie ryzyka nie zostały uwzględnione w modelu wewnętrznym;
- d) potrafią wskazać czynniki ryzyka, które mają najistotniejszy wpływ na działalność zakładu;
- e) potrafią wskazać 5 najważniejszych założeń przyjętych w modelu wewnętrznym;
- f) potrafią wskazać obszary modelu wewnętrznego najbardziej wrażliwe na zmianę założeń;
- g) potrafią wskazać długofalowe scenariusze ekonomiczne, które mogłyby spowodować niewypłacalność zakładu;
- h) są świadomi wielkości błędu kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyliczonego za pomocą modelu wewnętrznego;
- i) są świadomi ograniczeń modelu wewnętrznego i biorą je pod uwagę w procesie podejmowania decyzji;
- j) rozumieją i analizują raporty zawierające wyniki modelu wewnętrznego.

Prezes Zarządu zakładu nie jest zobowiązany do znajomości szczegółów technicznych modelu, ale powinien:

- a) potrafić własnymi słowami opisać istotę modelu wewnętrznego;
- b) potrafić wskazać czynniki ryzyka, które mają najistotniejszy wpływ na działalność zakładu
- c) być świadomy wielkości błędu kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyliczonego za pomocą modelu wewnętrznego;
- d) być świadomy ograniczeń modelu wewnętrznego i brać je pod uwagę w procesie podejmowania decyzji;
- e) rozumieć i analizować raporty zawierające wyniki modelu wewnętrznego.

Jednak znajomość modelu i obowiązek brania pod uwagę jego wyników nie dotyczy jedynie obszarów ściśle związanych z zarządzaniem ryzykiem. Ryzyko, na jakie narażony jest zakład, powinno być znane i brane pod uwagę przy podejmowaniu różnych decyzji w obrębie organizacji, a z modelem wewnętrznym mogą mieć do czynienia osoby odpowiedzialne za różnorodne obszary. Zgodnie z art. 213 TSIM 3 projektu aktu 2 poziomu nie tylko Zarząd, ale również inne osoby, które faktycznie zarządzają zakładem powinny być w stanie wykazać wystarczająco szczegółowe zrozumienie tej części modelu wewnętrznego, która ma zastosowanie w obszarze, za który dana osoba jest odpowiedzialna.

Przykładowo:

- 1) Osoba odpowiedzialna za rozwój produktów ubezpieczeniowych powinna mieć świadomość:
 - a) jakie zmiany w konstrukcji oferowanych produktów znajdują swoje odzwierciedlenie w modelu,
 - b) wpływu wprowadzenia poszczególnych opcji w umowach ubezpieczenia na wynik kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) – sposobu uwzględnienia w modelu podstawowych ryzyk w produktach, takich jak np. udział w zysku czy gwarancje,
 - c) wpływu cen nowych produktów lub zmiany cen produktów już istniejących na kapitałowy wymóg wypłacalności (SCR) oraz sposobu ich odzwierciedlenia w modelu – kalkulacja cen z uwzględnieniem kosztu kapitału;
- 2) Osoba odpowiedzialna za obszar bancassurance powinna wykazać się wiedzą na temat:
 - a) czynników branych pod uwagę przy określaniu ryzyka kontrahenta,
 - b) czynników branych pod uwagę przy określaniu ryzyka koncentracji,
 - c) sposobu uwzględnienia specyfiki produktów bancassurance w modelu,
 - d) wpływu, jaki ma ta część biznesu na SCR;
- 3) Osoba odpowiedzialna za sprzedaż powinna zaznajomić się z kwestią wpływu na SCR realizacji bądź braku realizacji planów sprzedażowych;
- 4) Osoba odpowiedzialna za zarządzanie aktywami powinna wiedzieć:
 - a) co i w jaki sposób wpływa na ryzyko rynkowe (stopa procentowa, ryzyko akcji, ryzyko cen nieruchomości, ryzyko spreadu, ryzyko walutowe, ryzyko koncentracji),
 - b) co i w jaki sposób wpływa na ryzyko kredytowe (obligacje korporacyjne, ryzyko kontrahenta),
 - c) jakie są założenia modelu w kontekście zarządzania aktywami (m.in. wielkość szkodowości, profil płatności i kosztów),
 - d) jakie są ograniczenia modelu,
 - e) jakie czynniki wpływają na SCR,

- f) oszacowanie potencjalnego wpływu pojedynczych ryzyk oraz zysków z działań ograniczających te ryzyka.

Ponadto w zakładzie istnieje szereg jednostek (komórek organizacyjnych) odpowiedzialnych za aspekty wspomagające funkcjonowanie modelu w organizacji, w tym kontekście **przykładowo**:

- 1) do zadań komórki IT należy zapewnienie właściwej infrastruktury informatycznej oraz dbałość o poprawność, kompletność i odpowiedniość danych;
- 2) do zadań komórki prawnej należy dbałość, aby model funkcjonujący w organizacji był zgodny z wymogami określonymi prawem;
- 3) do zadań komórki odpowiadającej za zarządzanie zasobami ludzkimi należy dobór i rekrutacja wysokiej klasy specjalistów w zakresie tworzenia modeli wewnętrznych i zarządzania ryzykiem oraz organizacja szkoleń i warsztatów poszerzających wiedzę z zakresu modeli wewnętrznych i zarządzania ryzykiem w obrębie organizacji;
- 4) do zadań komórki odpowiedzialnej za zarządzanie procesami należy między innymi tworzenie procedur zapewniających wykorzystanie modelu wewnętrznego w procesie podejmowania decyzji w organizacji (zapewnienie spełnienia testu użyteczności) i zapewniających identyfikację nowych ryzyk oraz wprowadzenie zintegrowanego i efektywnego systemu zarządzania ryzykiem, kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego.

Powyżej zostały wymienione tylko przykładowe obszary, w obrębie których konieczne jest zaznajomienie się z właściwymi aspektami modelu wewnętrznego. Jego funkcjonowanie w obrębie organizacji może się różnić w zależności od cech specyficznych dla prowadzonej działalności oraz zakresu modelu wewnętrznego, dlatego też wiedza posiadana przez poszczególnych członków Zarządu będzie oceniana indywidualnie w kontekście każdego zakładu.

20. Jak należy dokumentować test użyteczności (ang. use test)?

Zgodnie z projektem aktu 2 poziomu w dokumentacji testu użyteczności powinny znaleźć się następujące elementy:

1. Wyjaśnienie, jak model wewnętrzny wykorzystywany jest w działalności zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji i w jaki sposób zapewniona jest spójność pomiędzy różnymi wynikami modelu, gdy jest on wykorzystywany do różnych celów. Zakład powinien wyjaśnić swoją decyzję w sytuacji, gdy nie zamierza wykorzystywać modelu wewnętrznego w którejkolwiek z istotnych części systemu zarządzania.
Konieczne jest również wskazanie i uzasadnienie decyzji, które zostały podjęte w sprzeczności z wynikami modelu wewnętrznego.
2. Dowody na to, że kadra kierownicza rozumie model wewnętrzny (art. 213 TSIM3).
Oczywiście wykazanie tego aspektu na poziomie dokumentacji może przysporzyć pewnych trudności i na pewno konieczne będzie uzupełnienie dowodów dostarczonych w formie papierowej spotkaniami i rozmowami z poszczególnymi przedstawicielami kadry kierowniczej. Niemniej jednak można dostarczyć dowody w postaci np. harmonogramu, programu i materiałów ze szkoleń organizowanych w celu zapoznania kadry kierowniczej z ogólnymi aspektami modelu.
3. Dowody na to, że osoby, które wykonują obliczenia wykorzystując model wewnętrzny wykazują się szczegółowym zrozumieniem tych części modelu, które są wykorzystywane w obszarach, za które te osoby są odpowiedzialne (art. 213 TSIM3).
Ten aspekt będzie podlegał dodatkowej weryfikacji w trakcie spotkań oraz kontroli w siedzibie zakładu, kiedy pracownicy UKNF będą mieli możliwość zweryfikowania wiedzy właściwych osób na podstawie udzielanych wyjaśnień odnośnie budowy oraz wykorzystania modelu. W ramach dokumentacji modelu można przekazać harmonogram, program i materiały ze szkoleń organizowanych dla poszczególnych jednostek biznesowych wykorzystujących model wewnętrzny w codziennej działalności.
4. Dowody na to, że model wewnętrzny jest zintegrowany z systemem zarządzania ryzykiem, a zwłaszcza, że:

- a) wszystkie istotne, kwantyfikowalne ryzyka zidentyfikowane w systemie zarządzania ryzykiem, które są objęte zakresem modelu wewnętrznego (porównanie ryzyk, na które zakład jest narażony lub może być narażony w przyszłości z ryzykami zawartymi w modelu),
- b) wyniki modelu wewnętrznego (włączając efekt dywersyfikacji) są brane pod uwagę w wyznaczaniu np. strategii ryzyka, strategii ograniczania ryzyka (opisanie, w jaki sposób uwzględniono wyniki modelu przy określaniu strategii),
- c) wyniki modelu wewnętrznego są uwzględnione w wewnętrznych procedurach raportowania (wskazanie raportów wraz z ich częstotliwością uwzględniających wyniki modelu wewnętrznego),
- d) pomiar ryzyka modelem wewnętrznym powoduje, gdy jest to konieczne, powzięcie działań z zakresu zarządzania ryzykiem (procedury wskazujące, kiedy powzięcie takich działań jest konieczne i jakie są to działania oraz przykłady sytuacji, jeżeli takie miały miejsce),
- e) model wewnętrzny powinien odzwierciedlać zmiany wprowadzane w systemie zarządzania ryzykiem (procedury postępowania i weryfikacji modelu w przypadku wprowadzenia zmian w systemie zarządzania ryzykiem oraz określenie, jakie zmiany systemu zarządzania ryzykiem implikują konieczność wprowadzenia zmian w modelu).

SYSTEM ZARZĄDZANIA

21. Czym jest kontrola wewnętrzna?

Stosownie do art. 46 dyrektywy Wypłacalność II *system kontroli wewnętrznej obejmuje co najmniej procedury administracyjne i księgowo, organizację kontroli wewnętrznej, odpowiednie ustalenie w zakresie raportowania na wszystkich szczeblach zakładu oraz funkcję zgodności z przepisami.*

Zgodnie z treścią art. 257 bis [x1 IM3] projektu aktu 2 poziomu, w ramach systemu kontroli wewnętrznej zakład ubezpieczeń lub reasekuracji powinien stosować odpowiednie systemy i przeprowadzać właściwe kontrole w celu zapewnienia, że szacunkowe wyceny aktywów i pasywów są właściwe i wiarygodne oraz powinny posiadać proces mający na celu regularną weryfikację, czy ceny rynkowe lub dane dotyczące modelu wyceny są właściwe i wiarygodne.

Zakład powinien ustanowić, wdrożyć i utrzymywać, w sposób jasny i udokumentowany, zasady i procedury dotyczące procesu wyceny, w tym opis i określenie ról i obowiązków pracowników zaangażowanych w wycenę, budowę i wykorzystanie modeli oraz pozyskiwanie i analizę danych używanych w modelu.

Ponadto w zakresie wyceny aktywów i pasywów zakład powinien stworzyć proces kontroli wewnętrznej obejmujący w szczególności:

- a) niezależny bieżący przegląd i weryfikację informacji, danych i założeń, które są wykorzystywane do wyceny, wyników wyceny oraz tego czy podejście przyjęte do przeprowadzania wyceny jest właściwe;
- b) nadzór wykonywany przez osoby, które faktycznie zarządzają ustanawianiem wewnętrznego procesu służącego zatwierdzeniu wycen oraz procesu mającego na celu uwzględnienie wszelkich zewnętrznych, niezależnych wycen oraz weryfikację wyceny wartości środków trwałych i zobowiązań.

Powyższe wymogi zostaną uszczegółowione w wytycznych poziomu 3 (*Level 3 Guidelines on the System of Governance*), zgodnie z którymi kontrola wewnętrzna stanowi połączenie czterech aspektów:

- a) środowiska kontroli – silne środowisko kontroli powinno zagwarantować, że wszyscy pracownicy zakładu są świadomi wagi kontroli wewnętrznej oraz jej roli w wewnętrznym systemie kontroli;
- b) czynności kontrolnych – powinny być one zgodne z ryzykami wynikającymi z kontrolowanych działań oraz procesów;
- c) komunikacji – systemu raportów przedstawiających działania kontroli wewnętrznej;
- d) monitoringu – mechanizm służący monitorowaniu systemu kontroli wewnętrznej powinien dostarczać organowi zarządzającemu informacji potrzebnych w trakcie procesu podejmowania decyzji; efektywny system kontroli wewnętrznej powinien być monitorowany

w trybie ciągłym, tak aby każda niedoskonałość systemu mogła zostać zidentyfikowana oraz poprawiona we właściwym czasie.

22. Czym jest funkcja zgodności z przepisami (ang. *compliance*)?

Zgodnie z art. 46 (2) Dyrektywy Wypłacalność II funkcja zgodności z przepisami stanowi część systemu kontroli wewnętrznej i obejmuje *doradzanie organowi administrującemu, zarządzającemu lub nadzorczemu w kwestiach zgodności z przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi przyjętymi zgodnie z dyrektywą Wypłacalność II. Obejmuje ona również ocenę możliwego wpływu wszelkich zmian otoczenia prawnego na operacje danego zakładu oraz wskazanie i ocenę ryzyka związanego z przestrzeganiem przepisów.*

Zgodnie z art. 160 SG8 (2) projektu aktu 2 poziomu do obowiązków funkcji zgodności z przepisami należy także ocena adekwatności wdrożonych środków mających na celu zapobieganie niezgodności z przepisami.

Stosownie do art. 260 SG8 projektu aktu 2 poziomu funkcja zgodności z przepisami obejmuje zasady zgodności z przepisami i, w stosownych przypadkach, plan zgodności z przepisami. Zasady zgodności z przepisami określa odpowiedzialność, kompetencje i obowiązki sprawozdawcze funkcji zgodności z przepisami. Plan zgodności z przepisami określa planowane działania, biorąc pod uwagę wszystkie istotne obszary działalności zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji oraz jego ekspozycję na ryzyko braku zgodności z przepisami.

Zadania funkcji zgodności z przepisami powinny obejmować ocenę adekwatności środków przyjętych przez przedsiębiorstwo w celu zapobiegania wystąpieniu niezgodności z przepisami.

Powyższe wymogi zostaną uszczegółowione w wytycznych poziomu 3 (*Level 3 Guidelines on the System of Governance*), zgodnie z którymi funkcja zgodności z przepisami obejmuje między innymi:

- a) opracowanie wytycznych i procedur dla pracowników, których działania mogą wpływać na kwestie zgodności z przepisami;
- b) zwiększenie świadomości pracowników oraz zapewnienie ciągłego szkolenia pracowników z zakresu zagadnień związanych ze zgodnością z przepisami;
- c) rejestrowanie zdarzeń, które muszą być zgłaszane i zapewnienie, że zakład spełnia swoje obowiązki w stosunku do osób trzecich;
- d) badanie i monitorowanie naruszeń przepisów ustawowych i wykonawczych;
- e) doradztwo w zakresie wdrażania nowych produktów i usług oraz wejścia na nowe rynki z punktu widzenia zgodności z przepisami;
- f) monitorowanie przewidywanych zmian przepisów i planów wprowadzenia nowych regulacji oraz ocenę ich potencjalnego wpływu na przedsiębiorstwa oraz monitorowanie decyzji sądu mogących mieć znaczenie dla zakładu;
- g) sporządzanie przynajmniej raz w roku regularnych sprawozdań dla organu zarządzającego, dotyczących kwestii związanych ze zgodnością z przepisami.

23. Czym jest audyt wewnętrzny?

Zgodnie z art. 47 dyrektywy Wypłacalność II funkcja audytu wewnętrznego jest obiektywna oraz niezależna od wszelkich innych funkcji, tzn. jako jedyna musi funkcjonować jako odrębna jednostka w zakładzie ubezpieczeń lub reasekuracji (niekoniecznie pod nazwą „audyt wewnętrzny”). Obejmuje ona ocenę adekwatności i efektywności systemu kontroli wewnętrznej i innych elementów systemu zarządzania. Weryfikuje m.in. zgodność z zasadami, wiarygodność (w tym spójność, odpowiedzialność i obszerność) oraz terminowość informacji finansowych i zarządczych, w tym raportów zewnętrznych, ciągłość i wiarygodność elektronicznych systemów informacyjnych, a także działania pracowników. Funkcja audytu wewnętrznego powinna wydawać zalecenia/rekomendacje w oparciu o wyniki swojej pracy. O wszelkich wynikach i zaleceniach audytu wewnętrznego informuje organ administrujący, zarządzający lub nadzorczy, który określa, jakie działania mają zostać podjęte w odniesieniu do poszczególnych wyników i zaleceń audytu wewnętrznego, oraz zapewnia wykonanie tych działań.

Art. 261 SG9 projektu aktu 2 poziomu wskazuje, iż funkcja audytu wewnętrznego powinna:

- a) ustanowić, wdrożyć i aktualizować plan audytu określający zakres prac kontrolnych, które należy podjąć w najbliższych latach, biorąc pod uwagę wszystkie działania zakładu oraz kompletny system zarządzania zakładem;
- b) reprezentować podejście oparte o ryzyko w trakcie wyznaczania priorytetów;
- c) informować organ administrujący, zarządzający lub nadzorczy o planie audytu;
- d) wydawać rekomendacje na podstawie wyników prac prowadzonych zgodnie z pkt a) i złożyć co najmniej raz w roku do organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego pisemny raport na temat swoich ustaleń i zaleceń;
- e) weryfikować zgodność z decyzjami podjętymi przez organ administracyjny, zarządzający lub nadzorczy na podstawie zaleceń, o których mowa w punkcie d).

Ponadto, jeżeli zajdzie taka potrzeba, funkcja audytu wewnętrznego może przeprowadzać również kontrole, które nie zostały ujęte w planie audytu.

24. Czym jest outsourcing?

Zgodnie z art. 13 (28) dyrektywy Wyłatalność II outsourcing oznacza dowolnego rodzaju umowę między zakładem ubezpieczeń lub reasekuracji a dostawcą usług, będącym jednostką nadzorowaną lub nie, na podstawie której dostawca – bezpośrednio bądź w drodze suboutsourcingu – wykonuje proces, usługę lub działanie, które w innym przypadku zostałyby wykonane przez sam zakład. Wszelkie procesy, czynności lub usługi mogą być outsourcowane, jednakże outsourcing nie zwalania zakładu z zachowania pełnej odpowiedzialności za wykonanie wszystkich zobowiązań wynikających z dyrektywy Wyłatalność II. Ponadto, outsourcing wymaga sporządzenia umowy outsourcingu spełniającej wymogi art. 264 SG12 (4) aktu poziomu 2, a także posiadania przez zakład sporządzonych na piśmie zasad. W przypadku outsourcingu podstawowych lub ważnych funkcji zakład zobowiązany jest do poinformowania o tym organu nadzoru. Odnośnie outsourcingu wewnątrzgrupowego, w przypadku outsourcingu podstawowych lub ważnych funkcji operacyjnych lub czynności zgodnie z art. 264 SG12 aktu poziomu 2 zakład winien dodatkowo wziąć pod uwagę stopień, w jakim może kontrolować dostawcę usług lub wpływać na jego działania.

Natomiast kwestia zastosowania wymogów dyrektywy Wyłatalność II dotyczących outsourcingu w odniesieniu do modelu wewnętrznego grupy nie została jeszcze jednoznacznie określona w przepisach europejskich. Z jednej strony, w roboczym projekcie aktu 3 poziomu dotyczącego systemu zarządzania podkreśla się, że co do zasady outsourcing wewnątrzgrupowy nie różni się od outsourcingu na zewnątrz grupy oraz że funkcje zarządzania ryzykiem, zgodności z przepisami, aktuarialna i kontroli wewnętrznej należą do ważnych i podstawowych funkcji, których outsourcing w systemie Wyłatalność II wiąże się z koniecznością spełnienia szeregu określonych wymogów (jednocześnie, art. 44(5) dyrektywy Wyłatalność II powierza funkcji zarządzania ryzykiem określone zadania związane z budową i funkcjonowaniem modelu wewnętrznego). Z drugiej strony, w roboczym projekcie aktu 3 poziomu dotyczącego grup objętych scentralizowanym zarządzaniem ryzykiem stwierdza się, że outsourcing funkcji zarządzania ryzykiem jest tylko jednym z instrumentów możliwych do wykorzystania przy wprowadzaniu centralnego zarządzania ryzykiem w grupie (innym mogą być tzw. *domination arrangements*). Dopuszcza się sytuację, że delegacja funkcji zarządzania ryzykiem do innego podmiotu w grupie nie wiąże się z koniecznością zawierania umowy outsourcingu.

W związku z powyższym, biorąc pod uwagę specyficzny, grupowy charakter modelu wewnętrznego, o którego zatwierdzenie grupa występuje w trybie art. 231 dyrektywy Wyłatalność II, można znaleźć przesłanki dla ograniczonego zastosowania wymogów dotyczących outsourcingu w kontekście tego rodzaju modelu wewnętrznego. Sprawa powinna zostać rozstrzygnięta w sposób zharmonizowany na szczeblu europejskim.

25. Czy zakład ubezpieczeń lub reasekuracji powinien wymagać przedstawienia planu ciągłości działania modelu przez jego dostawcę?

Tak, szczególnie w zakresie technologii informacyjnych wykorzystanych w modelu. Dokumentacja modelu wewnętrznego, zgodnie z art. 232 projektu aktu 2 poziomu, powinna zawierać opis technologii informacyjnych wykorzystanych w modelu, w tym plany awaryjne odnoszące się do wykorzystanych technologii. Jednocześnie, zgodnie z art. 41 ust. 4 dyrektywy Wyłatalność II, zakład jest zobowiązany podejmować rozsądne działania w celu zapewnienia ciągłości i regularności wykonywania swojej działalności, w tym opracowywać plany awaryjne, stosując odpowiednie i współmierne systemy, zasoby i procedury. Najbardziej ostrożnościowym jest podejście, w którym

zakład stosujący model wewnętrzny posiada plan awaryjny przewidujący rozwiązania awaryjne na wypadek braku możliwości skorzystania z modelu, niezależne od dostawcy zewnętrznego. Jednakże w świetle art. 41 ust. 4 dyrektywy Wyłącalność II za satysfakcjonujące (rozsądne, współmierne) można uznać podejście, w którym plan ciągłości działania modelu został przygotowany i przedłożony zakładowi przez dostawcę modelu.

W przypadku korzystania z modeli zewnętrznych w drodze outsourcingu, należy także stosować wymogi art. 264 projektu aktu 2 poziomu, który stanowi, że stosując outsourcing zakład ubezpieczeń lub reasekuracji powinien zapewnić, iż dostawca usług posiada odpowiednie plany awaryjne na wypadek sytuacji awaryjnej lub przerwania ciągłości działania (ang. *emergency situations or business disruptions*) oraz że okresowo testuje urządzenia zapasowe (ang. *backup facilities*), biorąc pod uwagę podlegające outsourcingowi funkcje lub działania.

PROCES PRZEDAPLIKACYJNY

26. Jaka jest zależność pomiędzy polskim procesem przedaplikacyjnym a procesem przedaplikacyjnym prowadzonym na poziomie ubezpieczeniowej grupy kapitałowej?

Polski proces przedaplikacyjny prowadzony przez UKNF jest bezpośrednio powiązany z procesem przedaplikacyjnym prowadzonym na poziomie ubezpieczeniowej grupy kapitałowej. Decyzja o organizacji krajowego procesu przedaplikacyjnego jest wynikiem poczucia odpowiedzialności UKNF za polski rynek ubezpieczeniowy oraz chęci realizacji misji dbania o stabilne funkcjonowanie i bezpieczny rozwój rynku finansowego. W powyższe cele wpisuje się także chęć pomocy w przygotowaniu rynku do funkcjonowania w systemie Wyłącalność II. Ponadto rozpoczęcie krajowego procesu przedaplikacyjnego związane było z wyjściem naprzeciw oczekiwaniom kolegów organów nadzoru, w tym z koniecznością zweryfikowania sposobu implementacji grupowych modeli wewnętrznych oraz poziomu ich zrozumienia na szczeblu lokalnym. UKNF zdecydował, że wszelkie wizyty dotyczące modeli wewnętrznych w polskich zakładach ubezpieczeń lub reasekuracji dokonywane będą jedynie po przystąpieniu zakładu do polskiego procesu przedaplikacyjnego. Harmonogram krajowego procesu przedaplikacyjnego, ustalony z polskim zakładem, dostosowany będzie do prac toczących się w grupowym procesie przedaplikacyjnym. UKNF będzie także informował organ sprawujący nadzór nad grupą i kolegium organów nadzoru o postępach i wynikach prac w polskim procesie przedaplikacyjnym.

27. Czy dla zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji należącego do ubezpieczeniowej grupy kapitałowej i planującego wykorzystywać model grupy do wyznaczania SCR na poziomie solo, udział w polskim procesie przedaplikacyjnym oznacza konieczność złożenia wniosku o zatwierdzenie modelu wewnętrznego do KNF oraz przystąpienie do procesu akceptacji modelu wewnętrznego w Polsce?

Nie. Udział w polskim procesie przedaplikacyjnym ma na celu uzyskanie opinii UKNF na temat przygotowania zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji do przystąpienia do procesu zatwierdzania modelu wewnętrznego. Wytworzenie procedur zapewniających spełnienie wymogów dyrektywy przez grupę nie musi być tożsame z przeniesieniem ich na poziom spółek-córek. Polski proces przedaplikacyjny koncentruje się na lokalnych zakładach oraz posiadanej przez nie wiedzy dotyczącej modelu. Celem jest sprawdzenie, w jakim stopniu lokalne zakłady spełniają wymogi dyrektywy Wyłącalność II i jakie procedury zostały ustanowione w celu wypełnienia luki pomiędzy wymaganiami narzuconymi przez dyrektywę a stanem obecnym. W myśl art. 231 dyrektywy Wyłącalność II wniosek o zezwolenie na obliczanie skonsolidowanego SCR grupy oraz SCR zakładów w grupie na podstawie modelu wewnętrznego przekazuje się organowi sprawującemu nadzór nad grupą. Organ sprawujący nadzór nad grupą zobowiązany jest do bezzwłocznego poinformowania o tym fakcie pozostałych zainteresowanych organów nadzoru.

Konieczność złożenia wniosku o zatwierdzenie modelu wewnętrznego do KNF oraz przystąpienie do procesu akceptacji modelu wewnętrznego w Polsce obejmuje zakłady ubezpieczeń lub reasekuracji, dla których KNF jest organem sprawującym nadzór nad grupą oraz zakłady, które składają wniosek w trybie art. 112 (solo) dyrektywy Wyłącalność II.

28. Jak będzie wyglądał polski proces przedaplikacyjny od momentu złożenia pakietu?

Dla każdego zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji, biorącego udział w polskim procesie przedaplikacyjnym zostaną wypracowane indywidualne plany przebiegu procesu dostosowane do jego specyfiki działalności oraz stopnia zaawansowania we wdrażaniu przepisów dyrektywy Wypłacalność II. Główne etapy procesu przedaplikacyjnego znajdują się w wytycznych UKNF dotyczących zawartości pakietu przedaplikacyjnego (s.3).

29. Czy w ramach pakietu przedaplikacyjnego UKNF wymaga gotowości całego modelu wewnętrznego i pełnej jego dokumentacji?

Nie. Cały model oraz pełna dokumentacja będzie wymagana na etapie składania wniosku o zatwierdzenie modelu wewnętrznego. W momencie złożenia pakietu przedaplikacyjnego nie jest konieczne posiadanie pełnej dokumentacji zgodnej z wymogami dyrektywy Wypłacalność II, niemniej brak odpowiednich dokumentów może znacznie utrudnić lub uniemożliwić współpracę oraz wymianę informacji w ramach procesu przedaplikacyjnego. Dlatego też UKNF otworzy proces przedaplikacyjny tylko tym zakładom ubezpieczeń lub reasekuracji, które w jego opinii będą do tego przygotowane. Ponadto harmonogram zostanie ułożony tak, aby w pierwszej kolejności objąć najbardziej zaawansowane obszary.

30. Czy UKNF planuje przeprowadzanie odpowiednika procesu przedaplikacyjnego dla zatwierdzania parametrów własnych danego zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji?

Nie. Kwestia ta była rozważana również na poziomie EIOPA. UKNF stoi na stanowisku, że z uwagi na ściśle określony katalog metod, które mogą być użyte do wyznaczenia parametrów i znacznie węższy zakres kwestii podlegających ocenie (wybór parametrów lub metod spośród zamkniętego katalogu oraz dane) a także brak tak ściśle określonego terminu na wydanie decyzji (*reasonable period*), jak dla modelu, w przypadku stosowania przez zakład ubezpieczeń lub reasekuracji parametrów własnych proces przedaplikacyjny nie jest konieczny.

31. Czy pozytywna opinia UKNF dotycząca przygotowania zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji do przystąpienia do procesu zatwierdzania modelu wewnętrznego oznacza zatwierdzenie badanych w trakcie procesu przedaplikacyjnego obszarów?

Nie. Ani model wewnętrzny ani poszczególne jego części nie będą zatwierdzane w procesie przedaplikacyjnym. Zatwierdzenie modelu wewnętrznego jest odrębnym procesem i kończy się wydaniem przez organ nadzoru decyzji odnośnie zatwierdzenia modelu wewnętrznego.

32. Czy będzie możliwość przystąpienia do polskiego procesu przedaplikacyjnego w późniejszym terminie?

Tak. Przystąpienie do polskiego procesu przedaplikacyjnego w późniejszym terminie będzie możliwe, jednakże wówczas UKNF nie gwarantuje zaangażowania zasobów niezbędnych do przeprowadzenia tych procesów.

33. Jak UKNF zamierza oceniać filar 2 w ramach procesu przedaplikacyjnego?

W ramach procesu przedaplikacyjnego, zgodnie z wytycznymi UKNF dotyczącymi zawartości pakietu przedaplikacyjnego, ocenie podlegają głównie te wymogi z zakresu tzw. filaru 2, które dotyczą modelu wewnętrznego, w szczególności:

- a) struktura organizacyjna zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji lub grupy, zasoby kadrowe – pod kątem gotowości do budowy, stosowania i walidacji modelu;
- b) rola funkcji zarządzania ryzykiem we wdrożeniu, sprawdzaniu, walidacji i analizie działania modelu;
- c) rola funkcji aktuarialnej i kontroli wewnętrznej w zarządzaniu modelem wewnętrznym;
- d) rola audytu wewnętrznego w procesie oceny adekwatności i efektywności procedur związanych z budową i użytkowaniem modelu;
- e) opis procesu zarządzania modelem wewnętrznym i roli kontroli wewnętrznej oraz opis architektury IT służącej właściwemu funkcjonowaniu modelu wewnętrznego;

- f) przedstawienie sposobu wykorzystania modelu wewnętrznego w działalności zakładu oraz roli i odpowiedzialności członków organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego związanych z modelem wewnętrznym;
- g) opis strategii zarządzania ryzykiem oraz zasad zarządzania ryzykiem;
- h) dodatkowo w przypadku ubezpieczeniowych grup kapitałowych, dla których KNF będzie nadzorcą grupowym, wskazanie, które jednostki w ramach struktury organizacyjnej grupy są objęte grupowym modelem wewnętrznym, wskazanie obszarów działalności zakładów wchodzących w skład grupy podlegających outsourcingowi do innych podmiotów z grupy;
- i) dodatkowo w przypadku krajowych zakładów, zamierzających wykorzystać do wyznaczania SCR na poziomie solo model grupowy opisanie udziału krajowego zakładu w procesie budowy modelu oraz wskazanie obszarów działalności krajowego zakładu outsourc'owanych do grupy.

Przedstawiona powyżej lista wymogów nie stanowi jednak katalogu zamkniętego. Oznacza to, że w przypadku otwarcia procesu przedaplikacyjnego, dopuszczone zakłady mogą być proszone o przedstawienie dodatkowych informacji i dokumentów.

34. Co należy rozumieć przez pojęcie „szczegóły operacyjne”, o którym mowa w części VII wytycznych UKNF dotyczących zawartości pakietu przedaplikacyjnego?

Przez pojęcie „szczegóły operacyjne” należy rozumieć proces, który na wejściu otrzymuje dane, a na wyjściu daje wymóg SCR. Innymi słowy „szczegóły operacyjne” obejmują wyszczególnienie danych wejściowych do modelu, opis procesów modelowania poszczególnych wielkości, sposób wyznaczania wyniku końcowego oraz jego analizę (potencjalnie w postaci diagramu).

35. Czy w ramach opisu punktu X wytycznych dotyczących zawartości pakietu przedaplikacyjnego należy skoncentrować się na obszarach związanych z modelem wewnętrznym, czy też należy opisać zarządzanie ryzykiem w całej organizacji?

Zgodnie z wymogami art. 44 dyrektywy Wyłącalność II każdy zakład ubezpieczeń lub reasekuracji ma obowiązek wprowadzenia efektywnego systemu zarządzania ryzykiem, niezależnie od stosowania lub nie modelu wewnętrznego. W przypadku zakładów stosujących model funkcja zarządzania ryzykiem odpowiada za dodatkowe zadania, takie jak: *a) opracowanie i wdrożenie modelu wewnętrznego; b) sprawdzenie i walidacja modelu wewnętrznego; c) opracowanie dokumentacji modelu wewnętrznego i wszelkich późniejszych zmian w nim dokonanych; d) analiza działania modelu wewnętrznego i opracowanie w tym zakresie raportów podsumowujących; e) informowanie organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego o działaniu modelu wewnętrznego ze wskazaniem obszarów wymagających poprawy, oraz powiadamianie tego organu na bieżąco o działaniach podejmowanych w celu usprawnienia poprzednio stwierdzonych słabych stron.*

Ze względu na fakt, iż wytyczne UKNF w tym zakresie nie odnoszą się bezpośrednio do zakresu zadań funkcji zarządzania ryzykiem związanych z modelem wewnętrznym, należy opisać działanie systemu zarządzania ryzykiem w całym zakładzie z uwypukleniem tych jego elementów, które mogą mieć istotny wpływ na funkcjonowanie modelu.

36. Co należy wskazać w ramach wymogów punktu XI.13 (wskazanie obszarów działalności krajowego ZU outsourcing'owanych do UGK) wytycznych UKNF dotyczących zawartości pakietu przedaplikacyjnego?

Na potrzeby sporządzenia pakietu przedaplikacyjnego, w odpowiedzi na powyższe pytanie należy wskazać, jakie obszary obejmujące budowę, wdrożenie, testowanie, analizę wyników, walidację, sposób wykorzystania oraz akceptację zmian i modyfikacji modelu wewnętrznego są wykonywane poza krajowym zakładem ubezpieczeń lub reasekuracji. W kontekście wymogów UKNF dotyczących zawartości pakietu przedaplikacyjnego Ubezpieczeniową Grupę Kapitałową należy traktować jako wszystkie podmioty pośrednio lub bezpośrednio powiązane z podmiotem dominującym w grupie.

37. Czy ocenę własną zawartą w punkcie XII wymogów dotyczących zawartości pakietu przedaplikacyjnego należy utożsamiać z ORSA?

Nie. Ocena własna została stworzona i jest wykorzystywana na potrzeby procesu przedaplikacyjnego i należy ją rozumieć jako ocenę przygotowania zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji do wdrożenia modelu wewnętrznego. Jej zadaniem jest identyfikacja słabych i mocnych stron modelu oraz wskazanie, w jakim stopniu model w danym momencie spełnia wymagania dyrektywy Wypłacalność II. Własna ocena ryzyka i wypłacalności (ORSA) stanowi natomiast integralną część strategii działalności zakładu i powinna być stale uwzględniana przy podejmowaniu strategicznych decyzji.